

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET

❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 6
OKTOBER
1919

COLLAN-OLJAN,

världens förnämsta läderpre-
servativ, gör skodonen *absolut*
vattentäta och *minst dubbelt*
varaktiga.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN
T. OLSEN, Stockholm.

SINGER "66"

MODERNASTE SYMASKIN

NYTTIGASTE MÖBEL

NYHETER

I BOKHANDELN:

Korsets evangelium.

Predikningar av kontraktsprosten *Gust. Höjer*. Första delen. Häft, 4 kr., klotb. 6 kr.

Handbok för svenska kyrkan.

Stadfast av konungen 1917. Med äldre stavsättet. Pris i klotb. 5 kr.

Några blad ur protestantismens historia.

Av *D. Alcock*. Bemyndigad översättning av *Annie Anderberg*. Häft 3 kr., kart. 4 kr.

Sommarkalender.

Redigerad av kyrkoherde *Efr. Rang*. Rikt illustrerad. Häft. 2 kr., kart. 2:50.

Ur fångarnas värld.

Skildringar av kyrkoherde *T. E. Morén*. Häft. 4:50, kart. 5:25.

Elisabeth Fry.

"Fångarnas moder", "Fängelsernas ängel". Ett hundraårsminne av *Chr. Bugge*. Häft. 2 kr., kart. 3 kr.

Hemma är bäst.

Berättelse av *Hesba Stretton*. Häft. 1:25, kart. 1:60.

Lille Pers dröm.

Med många vackra färglagda illustrationer och berättad för barn av *S. Sundius-Dahlström*. Inbunden i yackert band 2:75.

**Evang. Fosterlands-Stiftelsens För-
lags-Expedition, Stockholm 3.**

KUNGÖRELSE.

Vid Stockholms stads skyddshem för flickor å egendomen Eknäs vid Mälaren 12 km. från Enköping komma från och med den 1 januari 1920 att anställas en *föreståndarinnan*, en *lärarinna* i hushållsgöromål och en *lärarinna* i *kvinnlig slöjd*.

Föreståndarinnan skall utöva ledningen av uppfostringsverksamheten vid skyddshemmet samt handhåva hemmets och egendomens ekonomiska angelägenheter. Sökande med utbildning och erfarenhet i fråga om lanthushållning äger företräde. Avlöning 1,600 kronor för år jämte fritt vivre ävensom dyrtidshjälp enligt de grunder, som kunna bli av stadsfullmäktige fastställda.

Lärarinnan i hushållsgöromål skall förestå hemmets hushåll samt leda undervisningen i matlagning, bakning samt smör- och ostberedning. Avlöning 1,100 kronor för år jämte fritt vivre ävensom dyrtidshjälp enligt de grunder, som kunna bli av stadsfullmäktige fastställda.

Slöjdlärarinnan skall leda undervisningen i kvinnlig slöjd och handhåva värden av hemmets beklädnadsförråd. Sökande med utbildning i trädgårdsskötsel äger företräde. Avlöning: samma som lärarinnan i hushållsgöromål.

Samtliga befattningshavare skola därjämte deltaga i tillsynen över skyddslingarna samt hava att i övrigt ställa sig till efterrättelse utfärdade föreskrifter.

Ansökning skall ställas till styrelsen för skyddshemmet och ingivas å Barnavårdsnämndens expedition, Fredsgatan 9, senast den 15 instundande november kl. 12 på dagen. Vid ansökningen skola fogas behörigen styrkt merit- och tjänstförteckning, åldersbevis samt läkarbetyg ävensom i bestyrkta avskrifter, övriga handlingar varmed sökande vill styrka sin kompetens.

Närmare upplysningar lämnas av styrelsens vice ordförande fröken *Stina Quint*, Birgerjarlsgatan 83.

Stockholm den 30 september 1919.

SKYDDSHEMSSTYRELSEN.

HERTHA

ÅRGÅNG VI

OKTOBER 1919

HÄFTE 8

Mathilda Silow.

En av dem som varit med från början, från Fredrika-Bremer-Förbundets första tid, har gått bort i Mathilda Silow; en egenartad och kraftfull personlighet, som på samma gång starkt bar prägeln av ett förgånget brytningsskede. Hon hade räddat sig undan ett på mångahanda småintressen splittrat liv och vetat att samla sig kring den uppgift som blivit hennes; därför blev också hennes livsgärning av bestående värde.

Uppvuxen i ett förmöget Malmöhem, hade Mathilda Silow, med undantag av några sjukliga år, en sorglös ungdom. Hennes livliga själ sträckte sig dock tidigt efter ett rikare innehåll än det familje- och sällskapslivet hade att bjuda henne, och denna längtan fick sin egentliga näring i S. L.—d Adlersparres Tidsskrift för hemmet. Det var då naturligt att hon skulle känna det som en lycka att komma i beröring med utgivarinnan, och det fick hon tillfälle till, då hon vid Fredrika-Bremer-Förbundets stiftande utsågs till ett av de första landsortsombuden.

Mötet med Esselde blev vändpunkten i Mathilda Silows liv. Ännu kort före sin bortgång betonade hon med en värme, som åren blott tycktes ha ökat, sin tacksamhetsskuld till henne, den rika, vidsynta och initiativkraftiga personligheten med det varma hjärtelaget. "Vad hade blivit av mig utan henne", utbrast

hon och tillade med en för henne karakteristisk vändning att hon kanske inte blivit annat än en kalasande och kortspe-lande gammal dam.

Det var under sommaren 1887, då Esselde låg i Hälsingborg i sin egenskap av medlem i flickskolekommittén, som förhållandet mellan henne och Mathilda Silow fick vänskapens prägel. I den livfulla och varmhjärtade skånskan, som i deras gemensamma bostad vid Sundet med entusiasm lyssnade till henne, såg Esselde en ny kraft för det stora påbörjade arbetet i det förbund, som hon tagit initiativet till; och när hon på hösten återvände till Stockholm följde Mathilda Silow med för att dela hennes hem.

En av de vittfamnande planer som under sommaren livligast upptagit Esselde var planen att söka åstadkomma yrkes- och studiestipendier för unga kvinnor, i syfte att underlätta vägen till självförsörjning med allt vad detta enkla ord kan innebära av utveckling och frigörelse. Redan på våren hade en kommitté tillsatts, och det var för det makt-påliggande värvet av sekreterare i denna kommitté, som Esseldes intuitiva blick i Mathilda Silow funnit rätta personen.

Knappast kunde väl Mathilda Silow ana vidden av det verk, som hon nu med glatt mod grep sig an med; men hela hennes återstående liv skulle ge Esselde

rätt. Organisationsarbetets mödor och misräkningar kunde aldrig nedslå hennes mod och hennes bergfasta tro på betydelsen av den sak som hon gjort till sin. Det blev snart tydligt att agitation på ort och ställe behövdes för att den påbörjade insamlingen av länsfonder skulle taga fart, och denna uppgift visade sig Mathilda Silow under år från år företagna, väl förberedda resor till olika landsändar på ett glänsande sätt vuxen. All sin klökhet och människokännedom, all sin energi, all sin entusiastiska och meddelsamma övertygelses makt uppbjöd hon för att vinna sympatier för saken. Hon förutsatte helt enkelt att alla måste intressera sig lika mycket för den som hon själv, blott de finge ögonen öppna för dess betydelse, och det märkliga var att hon lyckades.

Donationer kommo, länsinsamlingarnas resultat började strömma in, och äntligen hade man hunnit så långt att de första stipendierna kunde utdelas. Nu tillkommo nya krävande uppgifter i samarbete med en för deras handhavande tillsatt nämnd. Samarbetet blev alltid det bästa. Mathilda Silow talade i senare år med den livligaste tacksamhet om dem som varit henne till stöd i arbetet, främst fru Anna Wallenberg, nämndens första kvinnliga ordförande, till vilken hon drogs av varm sympati och beundran.

Stipendieutdelningen medförde icke blott de år från år allt digrare ansökningsluntorna, utan tillika personlig beröring mellan sekreteraren och flera av de sökande, som direkt vände sig till henne med sina planer och bekymmer. Kontakten med dem gjorde Mathilda Silows liv rikare och öppnade mången

gång hennes blick för nya kvinnliga arbetsområden och utbildningsmöjligheter.

När stipendieinstitutionens hela invecklade apparat kommit i goda gängor, när Mathilda Silow närmade sig de sjutti åren och visste att unga händer funnos till reds, åt vilka hon med fullt förtroende kunde lämna fortsättningen av sitt livsverk, nedlade hon, ehuru ännu vid full vigör, sin sekreterarebefattning. Det var med slutet av år 1915. Tjuguåtta år hade då gått sedan hon först lade hand vid arbetet, och det var en storartad utveckling som hon kunde blicka tillbaka på. Fonderna hade vuxit till bortåt en halv miljon, och de unga kvinnor som genom stipendier fått några stötestenar i sin väg undanröjda kunde redan räknas i hundratal. Erkännande och tacksamhet mötte henne också vid detta tillfälle i rikt mått både från offentligt och enskilt håll. Men när man sade att hon kunde vara glad och stolt över resultatet av sitt arbete, svarade hon med ett varmt tonfall: "inte stolt, bara glad."

Esselde hade fått rätt. Mathilda Silow hade hållit måttet fullt ut och blivit hennes stora tanke trogen. När hon nu i den stilla höstdagen i sitt soliga hem vid Tegnérslunden låg på den sjukbädd som så hastigt — för hennes vänner och närmaste smärtsamt, för henne själv helt visst lyckligt hastigt — skulle bliva dödsbädden, hade hon över sig det avslutade goda livsverkets höghet och ro. Hennes egen ljusa tacksamhet för vad livet skänkt får sitt gensvar i ett tack från arbetskamrater och vänner, kända och okända runt om i landet för vad hon varit i vilja och gärning. Hennes minne skall leva.

SIGRID LEIJONHUFVUD.

Lika lön för lika arbete.

Svenska förhållanden, särskilt då det gäller kvinnöarbetets ekonomiska värdesättande, ge oss ofta en beklämmande förnimmelse att den s. k. kvinnosaken inte längre rör sig framåt. Så få vi exempelvis en vacker dag veta, att kvinnliga tjänstemän i Stockholms stads tjänst helt enkelt lämnats utanför ett förslag om lönetillägg, som blivit framlagt för och antaget av kommunalrepresentationen — till båtnad för de manliga tjänstemännen. Liknande bedrövliga historier inrapporteras även från annat håll, och man kan också med fog säga sig, att när sådant sker inom kommunalförvaltningen, vad skall icke då vara möjligt på privata verksamhetsområden.

Emellertid får man tid efter annan från andra länder budskap som utvisa att utvecklingen trots allt går sin gång fram emot målet — kvinnornas ekonomiska likställighet med männen.

Denna gång är det de danska kvinnorna som vi få lyckönska till erövrandet av en ny position, då nämligen den danska riksdagen slutbehandlat den av regeringen tillsatta lönekommitténs förslag med antagande av principen samma lön för kvinnor och män i samma tjänsteställning.

Alltså fullständig seger för likalönsprincipen, för det krav omkring vilket de bittraste strider stå i alla länder! Man kan sannerligen instämma med Kvinden og Samfundet, som jublande utbrister:

Det låter som en saga — men är icke desto mindre verklighet. Trots alla välmänta försök att alltjämt stämpla kvinnorna som andraklassarbetare, trots alla reflexioner om deras mindre användbarhet, större sjuklighet, mindre levnadskostnader och mindre ekonomiska förpliktelser m. m. har landets lagstiftande församling enstämmigt underkänt värdet av dessa argumenter och erkänt riktigheten av att fastställa samma lön för kvinnor och män i samma tjänsteställning.

— — —

Man varnade kvinnorna och sade: samma lön för man och kvinna i samma tjänsteställning blir den bästa hjälp männen kunna erhålla i konkurrensen med kvinnorna. Varningen blev utan verkan; vi unna gärna männen denna "hjälp", önska icke "skydd" genom lägre löner. Där, varest vi icke kunna klara oss på samma nivå, må vi komma på en lägre. Våra krav på denna punkt som på andra dikteras icke av ensidiga kvinnointressen utan av samhällsintressen. Det är vår övertygelse, att samhället står sig bäst genom att välja sina arbetskrafter efter kvalifikationer och icke efter kön eller prisbillighet, och det som vi eftersträva är att män och kvinnor bliu arbetskamrater och icke konkurrenter.

Då i juli månad den danska lönekommitténs betänkande blev tillgängligt för allmänheten, visade det sig att det stora flertalet av kommitténs medlemmar — samtliga tjänstemannarepresentanter (utom en lärare), representanterna för samtliga politiska partier (utom vänstern) och samtliga övriga medlemmar

(med ett undantag) — enades om att giva kvinnorna rättvisa. I de uttalanden som åtföljde kommitténs yrkande på samma lön för kvinnor och män i samma tjänsteställning heter det bl. a.:

att i de upplysningar som man inhämtat från statsinstitutionerna och folkskolan intet föreligger som kan motivera skillnad i lön för män och kvinnor i de ställningar, där män och kvinnor utföra samma arbete;

att den ogifte mannen icke kan lönnas högre än den ogifta kvinnan, om man utgår från försörjningsprincipen;

att staten själv icke har någon fördel av att giva sina kvinnliga tjänstemän sämre livsvillkor än de manliga; och

att de bedömanden o. s. v. av kvinnorna, som hitintills blivit fällda, icke kunna göra rättvisa åt dem, just därför att de icke konkurrerat under samma villkor som männen.

Regeringen gjorde kommitténs förslag till sitt, och resultatet av dess behandling i den danska riksdagen kan för kvinnornas vidkommande karakteriseras av finansministerns ord: detta, att detta lagförslag skall gälla både för män och kvinnor, synes det icke vara någon oenighet om.

Det var under tillslutning av alla partier, konservativer, radikaler, socialdemokrati och vänstern (vars representanter i kommittén varit emot likalönsprincipen), som den danska riksdagen genomförde denna reform, vars stora betydelse icke kan överskattas. Även det privatekonomiska området kommer ovillkorligen att röna stor påverkan av

den ställning staten intager som arbetsgivare.

Naturligtvis höjdes under riksdagsdebatten om lagförslaget några stämmor som lyriskt prisade kvinnan i hemmet — och kokerskan (!) — på de utom hemmet arbetande kvinnornas bekostnad. Men då denna förkärlek icke utlöser sig i aktivt motstånd till de senares krav på mera rättvisa arbetsförhållanden, blir den gärna förlåten. På ett utmärkt sätt hävdade fru Elna Munch i folkettinget det berättigade i kvinnornas anspråk på ekonomisk likställighet med män inom samma arbetsområde samt påpekade att man i fredstraktatens uttalanden rörande arbetarefrågor uttalat sig för krav på lika lön för lika arbete. Inom lönekommittén, som förberedde lagförslaget, arbetade fröken Thora Pedersen kraftigt och effektivt för att bringa frågan till en för kvinnorna lycklig lösning.

Betydelsen av att kvinnor ha säte och stämma i kungliga kommittéer och inom riksförsamlingen har ytterligare blivit belyst genom våra danska systrars seger i striden för rättfärdigare löneprinciper.

Det är blott ett smalt vatten, som skiljer vårt land från Danmark, men det förefaller som om den andliga atmosfären på andra sidan sundet vore många grader varmare och mera ägnad att befördra utvecklingen av de former, under vilka vår tids kvinnor med naturnödvändighet måste leva och arbeta.

ANNA KLEMAN.

Ålderdomshem för sjuksköterskor.

Så lyder rubriken på ett behjärtansvärt upprop som i dagarna varit synligt i tidningarna. I en artikel i Hertha i fjol framfördes frågan; nu har den blivit aktuell sedan sjuksköterskorna själva satt sig i rörelse och fått stöd såväl av sina respektive förmän som av en hel del andra sjukvårdsintresserade.

Det trängande behovet av en fristad för de dagar, då arbetsförmågan och därmed arbetsförtjänsten tryter, har på de senare åren klart framträtt för sjuksköterskekedåren. De, som varit banbryterskor på sjukvårdens område, ha för länge sedan uppnått den ålder då de genom pensionering borde vara tryggnade mot nöd och umbäranden. Men detta är långt ifrån att vara fallet. Ty just denna första grupp sjuksköterskor har arbetat med orimligt låg avlöning och i regel utan något ordnat pensionsväsande, varför de, utslitna vid en jämförelsevis tidig ålder, sett sin levnadsafton te sig mer än bekymmersam. Vilken lärtnad om de åtminstone kunde motse någon lösning av bostadsfrågan Först gäller det att bringa hjälp till denna åldersgrupp, sedan till de sämst ställda bland kommande generationer sjuksköterskor.

Stora krav ställas på sjuksköterskorna såväl beträffande utbildning som möda och hängivenhet, och dock ha de det, i jämförelse med andra självförsörjande kvinnor, ovanligt illa ställt. Visserligen har 1919 års riksdag fattat beslut, som i många viktiga fall komma att väsentligt förbättra deras ställning, men dessa

reformer gälla huvudsakligen anstalts- och distriktssköterskor med flera i liknande tjänst anställda. För privatsköterskorna kan det näppeligen lagstiftas; de få fortfarande lita på sig själva och äro helt och hållet hänvisade till vad de under sin krafts dagar kunnat spara. Genom inbetalningar i Svenska sjuksköterskornas pensionsförening kunna de ju visserligen bereda sig en pension, som utgår med 9 proc. å det belopp, som deras insättningar genom förräntning vuxit till under åren intill dess 50-årsaldern uppnåtts, men det är högst få, som förmå uppbringa pensionen till det halva tusentalet, och för en stor mängd sköterskor visar det sig vara omöjligt att göra några insättningar alls för kommande dagar, beroende på försörjningsplikter, mindre arbetsförtjänst m. m.

Med tanke på dessa förhållanden sammanslöto sig i höstas några sjuksköterskor i Stockholm för att bringa frågan om ålderdomshem för sjuksköterskor till en större allmänhet. Deras första åtgärd var att söka utröna hur sjuksköterskorna i gemen ställde sig till planen, och en uppmaning till sjuksköterskor att avstå exempelvis en dags inkomst som grundplåt till ett blivande ålderdomshem offentliggjordes i Svensk sjukskötersketidning med det vackra resultat att inom kort ca 5,000 kr. insamlats. Åtgärden nummer två blev nu att vinna sympati för planen hos förmän och andra för sjukvården och sjuksköterskorna intresserade personer. Överallt mottogs tanken med intresse, och

inom kort hade ett 60-tal personer lovat att med sina namn stödja en insamling för ändamålet. Sedan de blivande under-tecknarna vid ett möte på Läkersällskapet beslutat anhålla hos styrelserna för Fredrika-Bremer-Förbundet, Röda korsets sjuksköterskehem, Sophiahemmet, Stockholms läkarförening, Svensk sjuksköterskeförening, Svenska lasarettsläkareföreningen, Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening och Sveriges läkarförbund att de ville utse styrelse för sjuksköterskornas ålderdomshem, har denna styrelse i våras konstituerat sig men av åtskilliga skäl icke ansett sig böra utsända uppropet för insamlingen förrän innevarande höst.

Mätte var och en, som fått erfara vad en god sjuksköterskevärd vill säga, gripa detta tillfälle att giva ett praktiskt uttryck för sin erkänsla! Men må även de, som icke personligen behövt anlita en sjuksköterska, besinna att sjuksköterskorna äro en samhällets säkerhetsvakt, evad de äro ställda på anstaltssköterskans, distriktssköterskans eller privatsköterskans plats, och att vi alla, direkt eller indirekt, stå i tacksamhetsskuld till dem. Om icke annat borde fjolårets epidemi ha öppnat våra ögon för vilken uppgift de fylla. I tysthet utförde de då på många håll, icke minst i våra mest avlägsna och otillgängliga trakter, ett hjältemodigt arbete. Och många voro de sköterskor, som föllo på sin post, medan andra ådrogo sig långa år av ohälsa. Under sin krafts dagar ha sjuksköterskorna i regel saknat ett eget hem. Må envar av oss i sin mån bidra till att de vid ålderns inträde

kunna få den ro och vila, som de otaliga gånger sökt bereda andra.

Bidrag kunna insändas till Fredrika-Bremer-Förbundets byråer såväl i Stockholm som i Göteborg, Sophiahemmet, Röda korsets sjuksköterskehem och Södra Sveriges sjuksköterskehem, på vilka ställen även listor finnas tillgängliga för dem, som vilja verka för insamlingen.

S. U.

Vid Mathilda Silows bår.

I Gustav Vasakyrkans krypta stod Mathilda Silows vita kista. Blommor och palmer omkring. Praktfulla kransar vid katafalkens fot, på det vita locket tre. En av glödande röda rosor mitt på, väl från de närmaste; en vid huvud- och en vid fotändan, inskriptionerna på banden tolkade de känslov blomstergårderna voro ett tecken av. På den ena lästes: Från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution. Tack för vidsynt skapargärning. I verket skall ditt minne leva. På den andra: Från Fredrika-Bremer-Förbundet. Förbundet främjade du med hugstor tanke och trofast gärning. Tack för god vakt.

Jordfästningsakten, som förrättades av kyrkoherde Hallberg, beledsagades av härlig sång, Geijers gripande, innerliga "Ensam i bräcklig farkost" och Händels Largo, av operasångaren Torsten Lennartsson.

Fredrika-Bremer-Förbundets och Stipendieinstitutionens styrelser syntes främst bland de närmaste anhöriga, och sedan kistan förts till familjegraven på Norra kyrkogården för att där nedsänkas tolkade fröken Möller från Lund kretsens tack och nedlade en krans vid graven.

Stockholmska lönemetoder.

Att var och en försöker få bättre avlöning är helt naturligt, och lika förståeligt är att man söker så att säga klättra upp på varandras axlar. Har en kår fått det bättre försöker en annan, som anser sig likavärdig, att för sin del även komma i åtnjutande av motsvarande förmåner, och så går det vidare. En föräldrad löneroglering inbjuder till sådant förfarande; det har Stockholms kommun en rik erfarenhet av under de sista åren. Men det torde höra till det mera ovanliga att en kommun under pågående lönerogleringsarbete i avsevärd utsträckning tillmötesgår olika kårers krav och därvid ej beaktar andra gruppers berättigade intressen på lika behandling endast — vågar man säga det på grund av att dessa lojalt tegat i avvaktan på blivande löneroglering och i säker tro att de ej kunde utestängas från samma förmåner som med dem i avlöningshänseende förut likställda manliga befattningshavare. I fråga om dyrtidshjälp hade ju tidigare ingen tvekan rätt om att de icke skulle vara likaberättigade.

För de initierade är det tydligt att med dessa reflexioner avses Stockholms stadsfullmäktiges beslut å deras sista sammanträde, varigenom de flesta manliga befattningshavare i de lägsta lönegrupperna tilldelades ett extra lönetillägg av 300 kr. för år. Av kvinnliga befattningshavare blev endast den kvinnliga vaktpersonalen vid rannsakningsfängelset delaktig, i det att till densamma hörande fingo 200 kr.

Frågan hade kommit upp genom

framställning från stadens vaktmästare om lönetillägg. Ingen torde förneka, att icke denna personal är dåligt avlönad och att en löneförhöjning här är berättigad. Detsamma torde kunna sägas om de flesta andra grupper, från vilka framställningar redan följt och som nu voro föremål för gemensamt beslut. Men de äro icke — i jämförelse med de kvinnliga befattningshavarna — dåligt ställda, i varje fall icke sämre än de.

Orättvisan i avlöningsförhållanden är tvärtom för kvinnorna ofta mera framträdande. De ha i många fall redan från början blivt placerade i felaktiga lönegrupper, de ha under årens lopp blivt tilldelade alltmer kvalificerat arbete utan motsvarande uppflyttning, och deras intressen ha vid partiella omgrupperingar och löneförbättringar endast i ringa mån tillgodosetts.

Det är beklämmande att se i hur ringa mån, eller rättast sagt icke alls, majoriteten av det allmännas representanter såväl i beredningsutskott som i stadsfullmäktige ansåg sig böra tillgodose kvinnornas intressen, och varför? Jo, de som talade för beviljandet av ifrågasvarande lönetillägg ingingo ej i svarsmål. Huvudtalaren emot förslaget betonade, förutom de svårigheter ett bifall skulle medföra för pågående löneroglering, bl. a. den orättvisa detsamma med hänsyn till sin godtycklighet komme att innebära gentemot den kvinnliga personal, som ställdes utanför delaktigheten av den föreslagna löneförbättringen. Han bemöttes i övrigt, men ifråga om orättvisan

mot kvinnorna teg man eller vidrörde frågan i förbigående med lätt hand.

Man ville antagligen ej att det skulle stå i stadsfullmäktiges handlingar allt för tydligt att orsaken var, att kvinnorna ej begärt vad de ansågo självklart de skulle få eller att kvinnorna voro för många.

Kvinnornas talan fördes först av Anna Lindhagen, som försvarade sin reservation, vari hon föreslagit, att varje befattningshavare inom ifrågavarande lönegrupper som vore familjeförsörjare skulle komma i åtnjutande av det föreslagna lönetillägget. Alltså ingen könsskillnad, men strecket draget enligt försörjningsprincipen. Detta yrkande hade dock ingen utsikt att gå igenom, då nämnda princip frångåtts vid bestämmande av grunderna för nu utgående dyrtidstillägg. Därefter talade Karin

Fjällbäck-Holmgren. I ett briljant lagom ironiskt anförande hävdade hon med framgång kvinnornas krav. Den gången blev det dock ej något resultat, ty kvinnorna voro i den förberedande behandlingen så bortglömda, utom av dem som yrkat avslag på det hela, och av Anna Lindhagen, att yrkande ej kunde framställas om att kvinnorna jämte männen skulle bliva delaktiga av det extra lönetillägget.

Frågan kommer dock med snaraste åter upp. Motion väckes nämligen i detta syfte, underskriven av samtliga kvinnliga stadsfullmäktige. Det är otänkbart att den icke skall gå igenom, men faktum står kvar: Stockholms stadsfullmäktige ha år 1919 givit de lägst avlönade manliga, men ej de kvinnliga, ett välbehövt lönetillägg.

M. S. v. H.

Vår kvinnliga advokatfirma.

Två rymliga, gediget inredda expeditionsrums, på var sin sida av dessa genom dörrar som öppnas och stängas av kommande och gående klienter glimtar in i de två chefernas enskilda rum, en knackande maskinskriverska, telefoner som ringa, advokat Andén själv i samtal med sin kamrer framme vid hans stora skrivbord, kassörskan i arbete på sin plats, den påpassliga unga springflickan tillhands överallt — sceneriet är ett av rörligt liv och energisk verksamhet, synnerligen löftesrikt för den knappt mer än en månad gamla Advokatfir-

man Andén & Staël von Holsteins framtid.

Ty det är de två kända kvinnliga juristerna med dessa namn, som nu slagit sig tillsammans och öppnat en gemensam advokatbyrå i Stockholm, Lilla Vattugatan 14.

Hel nystart är visserligen inte företaget. Det har anor och goda sådana, och detta är väl också förklaringen till att det är möjligt att vara mitt uppe i en så livlig verksamhet med detsamma och att knappt en månad efter sedan man kommit i ordning utvidgningar redan

behöva planeras. — En stenograf till måste med det allra första anskaffas, förklarar en av cheferna vid den hastiga intervju hon älskvärt beviljar inne i sitt vackra arbetsrum mellan två konsultationer. — Det är fullt med arbete på alla händer, och vi ha till och med måst avsäga oss uppdrag.

Bakom detta livskraftiga nya företag ligger ett som går femton år tillbaka i tiden och som var nog så märkligt och dristigt: öppnandet av Kvinnliga juridiska byrån i Stockholm av fröken Anna Pettersson.

När de två juris kandidaterna Eva Andén och Mathilda Staël von Holstein bryta sig egen väg som praktiserande advokater är detta en tilltalande självständighetsakt, men individuell förmåga och direkt begåvning äro här parade med vederbörligen hallstämplad kunskap och kompetens. Sådant ger fast mark att stå på. När fröken Anna Pettersson hösten 1904 öppnade sin Kvinnliga juridiska byrå i Triewaldsgränd 2, var hon banbryterskan på området utan juridiska studier och utan att ha akademiskt certifikat på sin duglighet för saken. Hennes möjligheter voro kringskurna, hon kunde inte själv föra sina klienters talan vid rätten. Och dem, som ville söka sak med henne för djärvheten att slå sig på ett hitintills uteslutande "manligt" yrke, kunde hon inte ge svar på tal genom att peka på vetenskapligt godkända juridiska kunskaper.

Ändå hade hon vad som gjorde till fyllest, och lyckligtvis råkade hon på rådgivare som förmådde henne att besegra sin egen tveksamhet inför det onekligen under sådana omständigheter

vågsamma steget. En deciderad håg för juridiken hade hon alltid haft, ända från sin barndom kan man säga. Hennes mest älskade lektyr lär redan vid ett mycket tidigt stadium av hennes liv varit — lagböcker. Hennes direkta begåvning åt detta håll gjorde också att hon senare under en mångårig anställning som biträde å rådmansexpeditionen i Uppsala förvärvade en insikt i och ett omdöme i fråga om juridiska angelägenheter, som skaffade henne ampelt erkännande även från facklärdar. En treårig anställning vid Wennerholms juridiska byrå i Stockholm gav henne vidare praktisk utbildning för yrket.

En fundering att taga fatt på journalistiken förde henne emellertid en dag upp till redaktör Jeurling i Stockholms-Tidningen, som blev den som gav henne impulsen till att verkligen våga ägna sig åt den sak, som avgjort tagit hennes håg och för vilken hon visat sig äga en alldeles direkt begåvning. Hans råd var varken mer eller mindre än att öppna en juridisk byrå. Lockad, och dock ytterligt tveksam i känslan av sina bristande akademiska studier, gick fröken Pettersson då upp till Elsa Eschelson för att höra vad hon sade om saken. "Gör det ändå", var dennas råd, med ett vänligt löfte att vara till hjälp i sådana fall där den vetenskapligt tränade juristens omdöme kunde vara av värde.

Även från andra håll rönt fröken Pettersson uppmuntran i att våga sig in på denna nya bana. Sofia Gumælius, som själv provat att lita på egen kraft — och lyckats —, eggade henne till försöket, och Fredrika-Bremer-Förbundets ordförande utlovade råd och stöd.

Så startades då 1904 den första kvinnliga juridiska byrån i vårt land, och snart nog visade sig inte endast att den sköttes skickligt och framgångsrikt av sin innehavare utan att den även var till verklig välsignelse för mängder av kvinnor. Ty givetvis var det sådana, som i huvudsak utgjorde klientelet, och det tilltalande för dessa att ha en kvinnlig rådgivare att vända sig till i ömtåliga frågor, särskilt familjerättssaker, visade sig med största tydlighet direkt och påtagligt.

Att kritik inte skulle utebli var givet. Den kom redan första året och fortsatte in på 1905 i form av en tidningspolemik, där det gjordes vad som kundes för att skada det nya företaget. Särskilt ondgjorde man sig över byråns namn, **Kvinnliga juridiska byrån**, och ansåg denna namngivning vara ett illlojalt sätt att draga till sig det kvinnliga klientelet. — Det var inte att missgäta sig på var skon klämde — på herrarna! I redaktör Jeurling och Stockholms-Tidningen hade då fröken Pettersson en ridderlig försvarare mot de aggressiva opponenterna i, särskilt, Göteborgstidningen och Svenska Dagbladet.

Men åren gingo, och fröken Petterssons juridiska byrå arbetade med god och jämn framgång och under oförbehållsamt erkännande från opartiskt håll.

Ur denna är det nu som advokatfirman Andén & Staël von Holstein vuxit fram, sedan advokat Eva Andén under några års mellantid på egen hand ägt den, efter att fröken Pettersson 1915 dragit sig tillbaka till privatlivet och överlätit sin byrå åt den unga färdigbildade juristen.

Ärendena äro desamma som förut, om man även redan utvidgat företaget och tänker sig en än vidare utveckling för firman. Testamenten och boutredningar, hyresärenden, fastighetsförvaltning, skilsmässor och familjerättssaker av alla de slag handläggas, och förfrågningar besvaras, muntligen och skriftligen. Som vicevärdar för Aktiebolaget Ulvsunda industribostäder ha exempelvis de båda firmacheferna åtskilligt att ordna med, även om de 150 lägenheterna nu i höst i Bromma av lätt förklarliga skäl ej äro svårplacerbara.

Alltid glädjande som frisk företagsamhet är, när den paras med förmåga och insikt i det föresatta värvet, är det med särskild stor tillfredsställelse man följer varje kvinnornas steg fram till självständig verksamhet. Alltför länge ha de av omständigheterna hållits tillbaka och nere, och när nu olika arbetsområden, samtidigt med att utbildningsmöjligheter givits, fritt öppna sig för dem, är det nog så naturligt att en stor mängd av dem inte känna sig färdiga att helt lita till egna vingars kraft utan pröva sig fram i lönat arbete under manliga arbetsgivare. Så mycket mera äro de, som taga steget ut och skaffa sig en fullt självständig ställning, av betydelse. Det är inte endast personerna själva man lyckönskar, när sådant göres, även om man, såsom nu, kan särskilt glädja sig åt det enskilda fallet. Man lyckönskar kvinnorna i allmänhet till att ännu ett konkret exempel givits på att det går att bli sin egen arbetsgivare — fast man är kvinna. Ehuru det ju kräver specialbetingelser att gå i fröken Anna Petterssons och innehavarnas av den nya

kvinnliga advokatfirmans fotspår, måste den mer eller mindre tvekande kvinnliga företagarehågen dock i stort taget stimuleras genom ett föredöme som detta, vare sig verkningsfältet sedan är det ena eller andra.

Det finns många grader; inom de högre som de lägre kan en självständig ställning vinnas, om eljest kraft och förmåga givas. Det är att hoppas att allt flera och flera kvinnor våga sig på att bryta sig egen väg inom förvärvslivet.

ELLEN KLEMAN.

Kringblick.

Rösträtt med italienskt förbehåll. Den genom den dagliga pressen för någon tid sedan löpande uppgiften om att italiensorna tilldelats politisk och kommunal rösträtt har visat sig vara inexact. Längre än till deputeradekammarens bifall har man ännu inte kommit. Men det är ju vackert så att den italienska folkvalda kammaren med en majoritet av 119 röster erkänt kvinnornas medborgarrätt, och det försäkras från underrättat håll att senaten ävenledes känner på sig vad klockan är slagen och kommer att sanktionera beslutet.

Utan strid har det naturligtvis inte kommit så långt. Den enskilda motion, av Martini-Gasparotti, som riksdagens rösträttsutskott haft till behandling och av detsamma tillstyrkts, kom icke upp till debatt i kammaren när denna åter sammanträdde i september, utan det var ett motförslag från regeringen som förelades de deputerade. I huvudsak överensstämde detta med Martinis motion. Ett fullkomligt enastående tillägg, utan motstycke i något lands författning, hade emellertid av regeringen gjorts till de allmänna bestämmelser om kvinnornas med

männens politiskt likaberättigade ställning som den enskilda motionen innehållit. Regeringsförslaget uteslöt från rösträttens utövande de prostituerade kvinnorna.

Kring denna punkt knöt sig en hetsig debatt. Från flera håll, dock kraftigast från socialisternas, opponerades mot att de olyckligaste och rättslösaste av alla kvinnor skulle genom en ny särlagstiftning undantagas från annars allmänna rättigheter. Att de förde ett omoraliskt liv vore inget argument så länge omoraliska män tillätos begagna rösträttens vapen. Som ännu ett skäl mot detta godtyckliga stadgande anfördes att det komme att ominstegöra den sekretess med avseende på registreringen som den s. k. Crispilagen genomfört som en mildrig av dessa olyckliga kvinnors ställning. Till detta senare svarades dock från regeringshåll, att det endast vore myndigheterna, som kommo att veta varför och vilka kvinnor som uteslötos från att rösta.

Efter tre långa dagars debatter, där frågan om den proportionella valmetodens tillämpning även på de kommunala valen komplicerade avgörandet om kvinnorösträtten, gav till slut deputeradekammaren med ovan angivna röstetal sitt bifall till regeringens förslag.

Blinda, döva och stumma, vansinniga, dårar och fattighushjon — v a r e s i g d e äro män eller kvinnor — uteslutas enligt det nu antagna förslaget från rösträttens utövning i Italien. Men därutöver har italienska deputeradekammaren på regeringens initiativ uteslutit den olyckliga grupp av kvinnor som samhället redan förut brännmärker och behandlar som ensamskyldiga till ett samhällsont, som dock accepteras och lagskyddas till en annan, deltagande parts förmån.

Den antagna lagen, med sin bedrövliga klausul, bär dock till all lycka just i sig löfte om att det skriande missförhållande som den ensidigt reglementerade prostitutionen innebär har sett sina dagar i Italien. De röstberättigade italiensorna torde nog i detta hänseende ha sin ställning klar och komma att göra sitt inflytande gällande.

Indiens rätt I inget land, kan man säga, har den kvinnliga rösträtten så hastigt övergått från abstrakt möjlighet till aktuellt politiskt läge som i Indien. När för två år sedan statssekreteraren för Indien tillkännagav i engelska parlamentet att regeringen ämnade föreslå självstyrelse för Indien, var det väl knappast någon som tänkte sig att detta skulle kunna innebära hinduiskornas erkännande som röstberättigade medborgare i sitt land. Men hinduiskorna själva ha inte varit överksamman sedan deras lands stora fråga synes närma sig sin lösning. Genom praktisk politisk agitation ha de fört fram sitt krav på att regeringsförslaget måtte omfatta även rösträtt för kvinnorna. En nu sittande *Committee of the Lords and Commons* har nu också att undersöka och ta ställning till denna begäran.

Det är omfattande undersökningar som satts i gång för att utröna lämpligheten och riktigheten av att utsträcka rösträtten till Indiens kvinnor. Kommitténs ordförande, Lord Southborough, har genomrest landet för att bilda sig ett omdöme om de verkliga förhållandena. Om än överraskad över att finna så många av de infödda för kvinnornas politiska frigörelse, har han emellertid för sin del, och kommittén med honom, kommit till den slutsatsen att ehuru hinduiskornas emancipation i många avseenden är ett faktum, så är detta från europeisk ståndpunkt sett icke tillräckligt för att berättiga deras fordran på rösträtt. Kommittén avstyrkte.

Intressant är emellertid att höra ett hinduiskt vittne i kvinnornas egen sak. Det är Sarojini Naidu, den även utanför Indiens gränser kända och uppburna hinduiska skaldinnan, som nu kommit till London för att bearbeta den allmänna opinionen till fördel för hinduiskornas erkännande som fullberättigade medborgare i sitt land. Hon är vice ordförande i Bombay-kretsen av den Allindiska föreningen för självstyrelse och har med flammande värtalighet på föreningens stora offentliga möten talat för kvinnornas medborgarskap. I det memorandum hon överlämnat till *Committee of Lords*

and *Commons* påvisar hon huru hinduiskorna utmärka sig inom konstens och vetenskapens områden, huru de studera juridik och medicin, sitta i styrelser och nämnder, såsom vid universitetet i Bombay, Hinduiska universitetet i Poona och Nationaluniversitetet. De äga och råda över stora egendomar, stå som ledare av uppfostringsanstalter och stora filantropiska företag. De deltaga i nationalkongresserna, i Musulmanska föreningens arbete och i undervisningskonferenser. Den politiska rösträtten vore den direkta konsekvensen av allt detta.

Sarojini Naidu menar att hinduiskorna icke begära rösträtten som en nådebevisning utan som en på grund av historisk tradition dem tillkommande rätt. Hon anför dessutom, att furstinnan av Bhopal, som innehar första rangplatsen bland de förnåma hinduiskorna, anser, ehuru varm anhängare av purdahsystemet, att det är fullt riktigt av kvinnorna begära sin plats i framtidens stat. Purdah (förhänget, som utestänger kvinnorna), lär furstinnan för övrigt ha yttrat, har aldrig stått emellan kvinnorna och vad de önskat, ett yttrande som lär hälsats med ett förstående löje.

Ännu ett vittne till hinduiskornas förmån är Annie Besant. Ordförande i Nationalföreningen för Indiens självstyrelse är hon fullt inne i aktuell hinduisk politik och kännare av tidens strömningar. Hennes åsikt är att en utslutning av de hinduiska kvinnorna från politiskt medborgarskap skulle framkalla en könsmotsats i indiskt liv som är främmande för dess anda. I de valda församlingar som känneteckna hinduisk civilisation sedan historiens första gryning ha kvinnor haft sin plats. Den kvinnliga rösträtten hade vidare nu antagits av två nationalkongresser och i alla de distrikt och andra kongresser där den varit uppe till behandling.

The Common Cause meddelar nu att alla föreningar i England, som verka för den indiska reformen, upptagit kravet på rösträtt åt Indiens kvinnor. Som frågan avgöres genom det engelska parlamentet och detta för hemlandet antagit den kvinnliga rösträttsprin-

cipen, får man hoppas att det inte gör sig skyldigt till någon inkonsekvens med avseende på det stora indiska territoriet.

**Nya steg till återknuten internationa-
lism.** Tyska kvinnornas National-
f ö r b u n d, som den 15—18 september sam-
manträdde till årsmöte i Hamburg, hade efter
mönster från England inbjudit representanter
från utlandet att närvara. Av lätt förklarliga
skäl var det endast till de neutrala ländernas
nationalförbund man vänt sig med inbjud-
ningar. Av dessa voro också Danmark, Hol-
land, Norge och Sverige representerade, ge-
nom fröken Henni Forchhammer, fröken
Balde och fru Doorman-Kielstra, överlärare
Gudrun Lothe, fru Eva Upmark.

Skriftliga hälsningar hade anlänt från
Österrikiska och Schweiziska kvinnornas na-
tionalförbund samt från International Coun-
cil's of Women ordförande, Lady Aberdeen.

Resolutionerna vid som- marens flickskolemöte.

Arets flickskolemöte i Porla 7—12
augusti kom givetvis att i första
hand, som det för närvarande speciella
intresset, att uppehålla sig vid botten-
skolefrågan och flickornas utbildning i
den på bottenskolan byggda högre sko-
lan. Önskemålen i fråga om bottensko-
lan framfördes av fröken Anna Kruse
och upptogs av mötet genom följande
enhälliga uttalande:

1) Bottenskolan bör främst på sitt
program ställa barnens etiska fostran.
2) Så många orter som möjligt böra till-
godoses med den högsta typen av den
blivande bottenskolan. 3) Å de orter,

där de sociala förhållandena sådant be-
tinga, bör folkkindergarten inrättas. 4)
I bottenskolan bör hägen för produktivt
arbete väckas och stärkas genom obli-
gatorisk undervisning i slöjd och husligt
arbete. 5) Rationella arbetsmetoder bö-
ra utarbetas för den grundläggande un-
dervisningen i såväl praktiska som teo-
retiska ämnen. 6) Bottenskolan bör för-
ses med de bästa lärarkrafter. 7) In-
gen eftermiddagsläsning bör förekomma
inom bottenskolan.

Efter föredrag av fröknarna Anna
Whitlock och Thyra Kullgren över den
nya högre skolans uppgifter och orga-
nisation gjordes i fråga härom av mötet
nedanstående yrkanden:

1) Inskränkning av ämnenas antal i
de olika klasserna samt av årskursernas
omfång och innehåll åtminstone i den ut-
sträckning, att med de teoretiska ämne-
na förbundna praktiska övningar, t. ex.
laborationer, samt handarbete, huslig
ekonomi, träslöjd och annat manuellt
arbete, gymnastik och sång, rymmas in-
om den vanliga skoltiden. 2) Utsträckt
valfrihet i flickskolans båda översta klas-
ser samt ytterligare linjedelning på gym-
nasiet. 3) Upprättandet vid alla skolor
av goda skolbibliotek, lätt tillgängliga för
lärjungarna;
samt

1) Den på bottenskolan byggda högre
flickskolan bör ha största möjliga över-
ensstämmelse med motsvarande studier
i den nuvarande åttaklassiga flickskolan.
Den bör ha en kursplan, syftande mot
en avslutning i den högsta klassen, och
den bör utan examen vare sig på något
stadium inom skolan eller vid dess slut
medföra samma rättigheter, som en sko-
la med normalskolekompetens nu skän-
ker.

2) En dylik, på bottenskolan uppbyggd
högre flickskola bör i regel finnas i alla
de städer, som nu ha åttaklassiga flick-
skolor.

3) Gymnasiets första ring bör anslu-

ta sina kurser så nära som möjligt till den flickskoleklass, från vilken övergången normalt bör ske, men flickskoleklassens arbete skall icke taga hänsyn till att somliga elever skola ingå på gymnasiet. Lärjungarna från skolor, som äro utrustade med viss kompetens, såsom normalskolekompetens eller rätt att anställa realskoleexamen, böra kunna vinna inträde på gymnasiet på grundvalen av enligt särskilda bestämmelser kvalificerande betyg.

4) Största möjliga frihet beträffande kursplaner bör medgivas.

5) Det bör stå de olika skolorna fritt att välja ordningen mellan de främmande språken och att avgöra i vilken klass ett nytt språk bör inträda.

6) Vid uppgörandet av kursplaner för samskolor bör lika stor hänsyn tagas till flickornas och gossarnas behov.

7) Stort utrymme bör på grund av deras allmänt uppfostrande betydelse beredas åt de praktiska ämnena i både flickskolor och samskolor, särskilt inom de klasser, som motsvara flickornas övergångsålder, och huslig ekonomi bör vara obligatoriskt ämne i alla skolor, där flickor undervisas.

8) I städer med samskolor motsvarande den nuvarande realskoletypen och där lämpligt lärjungeantal kan påräknas, bör finnas en överbyggnad, genom vilken flickor skola kunna förvärva sig vidare utbildning.

9) Den prövning, som kommer att anordnas vid övergången från bottenskolan till den högre flickskolan eller samskolan, får ej vara någon ensidig kunskapsprövning, utan hänsyn bör företrädesvis tagas till barnets allmänna utveckling och jämväl till intyg från dess föregående skoltid.

10) Då privata skolor genom sin större rörelsefrihet visat sig vara av stor betydelse för den pedagogiska utvecklingen, bör ett ej alltför ringa antal sådana få finnas, och dessa skolor böra få äga ett nederstadium motsvarande

bottenskolan och ordna detta oberoende av den allmänna bottenskolans kursplaner.

11) Nämda privata skolor böra för att kunna fylla sin uppgift erhålla en genom statens försorg tryggad ekonomi, och deras lärarepersonal bör tillförsäkras lika fördelaktiga löne- och pensionsvillkor som statsskolornas lärarepersonal.

I avlönings- och pensionsfrågorna, annars nog så brännande för närvarande, yttrade sig ej mötet, då det ansåg att närmare utredningar måste göras på detta område innan yrkanden kunna framställas. Dock gjordes ett allmänt sympatiuttalande för övningslärarepersonalens strävanden att uppnå bättre ekonomiska villkor.

Internationell kvinnokongress i Washington. När detta läses har The International Labour Congress, som Nationernas förbund samman kallat i Washington för gemensam behandling av arbetarlagstiftningsproblemet, redan sammanträtt. En mängd frågor, som på det närmaste beröra kvinnorna, skulle där behandlas. Med anledning härav hade emellertid på kvinnohåll tanke väckts att kvinnorna själva borde samlas för att framföra sina önskemål i dessa frågor, då de icke vid den stora kongressen hade sina egna representanter. Endast som sakkunniga, såsom exempelvis Kerstin Hesselgren från Sverige, ha ju kvinnorna där något att säga.

Initiativet till inkallande av en internationell kvinnokongress i samband med den stora arbetarkongressen togs av The National Women's Trade Union League of America, representerande 600,000 kroppsarbetande

kvinnor, och inbjudningar utsändes till kvinnor i alla länder att möta i Washington veckan före arbetarkongressen.

Det program, som där nu genomgått, har utarbetats i Paris denna vår, där fransyskor, amerikanskor, engelskor, en belgiska, en serbiska, en polska, en danska, fru Clara Tybjerg, samt fröken Anna Lindhagen, Sverige, deltagit i slutredigeringen av detsamma. Den inter-

nationella kvinnokonferensen i Zürich i maj anslöt sig även till detta program.

Några svenska delegerade ha icke kunnat sändas på grund av kostnaderna och resans längd, men som fraternal delegate för de svenska socialdemokratiska kvinnoorganisationerna skulldr Alma Sundquist, som för närvarande vistas i Förenta Staterna, deltaga i kongressen.

Notiser från bokvärlden.

En lappbok av *Alfhild Agrell*. Aktiebolaget Fahlercrantz & C:o.

Det pittoreska och otroliga nomadfolket i norra delen av vårt land måste behandlas med ytterlig varsamhet. En nyans för färglagt, en chargerad fantasiutsvävning eller lyrik-orgie, och den litterära bilden blir pråligt oljetryck, omöjligt påhitt och sentimental osmaklighet.

En bok där den verkliga lappen lever och rör sig så att man ryckes med in i den egenartade värld, där fjällfolkets saga fullbordar sig under en anryckande "kulturs" allt närgångnare välsignelser, hör till de mera sällsynta. Alfhild Agrell har givit oss en med sin Lappbok.

Det är en stram och återhållen berättarkonst, som gör dessa tavlor. Den verkar med det seddas och kändas kraft, utan utbroderingar och kommentarer, medan en kostlig humors gyllenljus gjuuter sig kring bilden. Troligen äro icke alla verkliga händelser, men de göra intryck av att vara det. Bättre triumf firar inte dikten

Här är lappen med fel och dygder. Han super och ljuger och sticker sig undan, skryter och kråmar sig, när ingen fara är på färde. Men här är ock-

så det trohjärtade naturbarnet, med egen naiv förnämhet, med en fond av rik om än lättörd känsla, med ett ömt och brinnande hjärta, som kan göra honom till hjälte. En liten bävande, rädd hjälte, men som fullför hjältedådet och offret av sig själv utan att då veta om att han gör något utöver det mest enkla och vanliga.

Alfhild Agrells författarskap har rört sig med oliktljudande strängar. Problemställaren från 80-talet, som valde dramats form för sin diktning, blev Lovisa Petterkvists kråkvinkelshumorist och gick därifrån in i Stig Stigsons furusausande allvarshöga norrländska värld och fram till Guds drömmares skära utformning. Sjuttioårig ger hon oss något så ståtligt fullfärdigt som dessa lapphistorier.

Nya, ofta nog så tillfälliga författarnamn pocka på uppmärksamhet och erkännande. När ett av de äldre åter visar sig i bokmarknaden med ett arbete av så verkligt värde som Alfhild Agrells lappbok är det att hoppas att den läsande och bokköpande publiken inte går det förbi på bokhandelsdisken.

Det vore för övrigt publiken som det blev synd om!

E. K—N.

Kvinnliga yrken. Vägledning utarbetad av sakkunniga under redaktion av *Aina Hamilén*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Denna publikation utgöres av en serie uppsatser, som förut varit synliga i Stockholms Dagblads söndagsavdelning Hemmet och kvinnan. Serien ger, förutom värdefulla uppgifter om löne- och arbetsförhållanden, exposéer över olika yrken, skrivna av yrkesutövarna själva och uttryck för deras subjektiva uppfattning av de olika yrkenas fördelar och skuggsidor.

I själva verket är den lilla boken en bekännelseskraft, både genom vad som skrivits och vad som icke skrivits. Man kan — om man har nödiga förutsättningar för att förstå de s. k. självförsörjande kvinnorna — mellan raderna i de korta redogörelserna avläsa olika grader och arter av kvinnoarbetets patos. Understundom det patos, som härrör av själva arbetsuppgiftens natur och icke har till nödvändig förutsättning yrkesutövarens egenskap av kvinna. Som då skådespelerskan Maria Schildknecht skriver: "Finns den (konstnärsdriften) — vad betyda då alla de svårigheter, all den kamp, som möter särskilt i början av en teaterbana, allt annat betyder ingenting mot att få ge ett utlopp åt detta underliga något, som för en orolig hem-

lighetsfull tillvaro inom en och pockar på att få form och gestalt. Man måste — det är det hela — det lönar inte att fråga varför."

Ja, hur paradoxalt det än kan låta, så är det just inom sådana verksamhetsområden, där den kvinnliga prestationen är och måste vara särpräglad från den manliga kamratens — såsom inom skådespelarekonsten — som kvinnorna äro likställda med männen. Då däremot arbetet är av precis samma art, antingen det utföres av man eller kvinna, som fallet är inom de flesta yrken, avskiljas de kvinnliga yrkesutövarna i särskilda kategorier med lägre löner, mindre befordringsmöjligheter m. m. Detta är kvinnoarbetets speciella tragik, som man givetvis erinras om i flertalet uppsatser av kvinnliga löntagare. Hur stillsamt än artikelförfattarna lämna sina uppgifter om olika lön för lika arbete, så äro de dock säkerligen alla bärare av kvinno rörelsens krav på ett mera rättfärdigt lönesystem. Ett krav, som för många, många kvinnor är minst lika mycket av etisk som ekonomisk innebörd.

Boken om kvinnliga yrken har sin givna praktiska nytta och betydelse. Och utgivarinnan har på ett lyckligt sätt löst den ingalunda lätta uppgiften att skaffa uttalanden från kända och framstående representanter för yrkesutövarna själva.

A. K.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 4: 50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: $\frac{1}{12}$ år kr. 6: —; $\frac{1}{6}$ år kr. 3: 25; $\frac{1}{4}$ år kr. 1: 75. Lösnummer 45 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan 15, Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*, Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN
EN KRONA HIT... EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Liksom även **SVEA GRÄDD**
för bordet, stekning och bakning.

Samma oöverträffade kvalité som före kristiden.

Stockholms Enskilda Banks Notariatavdelning

mottager till förvaring och vård **under bankens garanti** enskilda personers och kassors värdehandlingar.

Kungsträdgårdsgatan 8.

Telefoner: Riks och Allm. Namnanrop.

Notariatavdelningen åtager sig:

- a) i fråga om **inteckningar och andra skuldebrev** att inkassera räntor och uppsagda kapitalbelopp samt ombesörja förnyelse av inteckningar och reverser;
- b) i fråga om **obligationer** att i god tid underrätta deponenten om gjorda utlottningar och lämna förslag till placering av det ledigblivna kapitalet samt att på förfallodagen förete obligationer och kuponger till inlösen;
- c) i fråga om **aktier** att inkassera kuponger och ombesörja utbyte av aktiebrev, när sådant ifrågakommer.

Inkasserade medel kunna efter deponentens önskan antingen hämtas i Notariatavdelningen eller insättas å bankräkning i Stockholm eller annorstädes eller också försändas till deponenten per post.

Prospekt och närmare upplysningar kostnadsfritt.

INNEHÅLL.

Mathilda Silow. Av *Sigrid Leijonhufvud.*

Lika lön för lika arbete. Av *Anna Kleman.*

Ålderdomshem för sjuksköterskor. Av *Sigrid Ulrich.*

En kvinnlig advokatfirma. Av *Ellen Kleman.*

Stockholmska lönemeter. Av *Mathilda Staël von Holstein.*

Kringblick.

Resolutioner vid sommarens flickskolemöte.

Notiser från bokvärlden.

Permanent utställning av färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning av våningar m. m.

Undervisning

I italiensk spets- och annan konstsöm. Ständigt på lager därtill hörande material.

Svensk, fransk och böhmisk spetsstråd ständigt på lager.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET, Textilavdelningen.
THYRA GRAFSTRÖM :- STOCKHOLM

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hovleverantör

Riks 4 29 FREDSGATAN 3 :- STOCKHOLM A. T. 60 48

Sveriges äldsta, största och bäst renommerade *specialaffär* i

Siden- och Ylleklänningstyger

Prover till landsorten sändas *gratis* och *franco.*

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**SIDEN- &
MANUFAKTUR-
AFFÄR**

Alltid nyheter i största urval